

[Karl Olsen.]

giver samtidig en bedre beskyttelse for den enkelte end den grundlov, der nu gælder.

Det sidste, den bedre beskyttelse for den enkelte, viser sig ved udvidelsen af frihedsparagrafferne. Jeg nævner i denne forbindelse §§ 71, 72, 73 og 74. I den sidste, § 74, er domstolsbeskyttelsen for den enkelte bl. a. udvidet til også at omfatte ekspropriationserstatningens størrelse. Under forhandlingerne i udvalget har jeg forstået, at det fra ingen side bestrides, at der i ordene i § 74, stk. 1, ligger, at vort samfund stadig står på det privatejendomsretlige grundlag, og at den nævnte bestemmelse derfor skal forstås således, at man ikke ved regulering af ejendomsrettens grænser, uden at give erstatning, skal kunne omgå bestemmelsen i § 74, som kræver ekspropriation med pligt til at yde fuld erstatning. Forholdet er jo det, at der foreligger en fast praksis vedrørende de erstatningsfrie reguleringer. Denne praksis har man ikke villet ændre, heller ikke således, at man kan gå ud over den foreliggende faste praksis, uden at sådanne reguleringer må medføre erstatningspligt. Lad mig i denne forbindelse henvise til lov nr. 210 af 23. april 1949 om regulering af bymæssige bebyggelser, hvori rigsdagen har anerkendt dette princip.

Mit parti havde ønsket, at det klart og utvetydigt var blevet slået fast i selve grundlovens tekst, at domstolene til beskyttelse af den enkelte og hans ret kunne prøve loves grundlovsmæssighed. Man har valgt i stedet i bemærkningerne at udtale, at der ikke ved nogen bestemmelse i dette forslag tilsigtes nogen ændring i den hidtidige retstilstand. Hvorledes denne retstilstand er, er udenfor enhver tvivl.

Ved § 64 opretholdes adgangen til ved domstolene at få prøvet ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Dette gælder også, når forvaltningsdomstolene skal oprettes. Her er altså ikke sket nogen indskrænkning i de ordinære domstoles område, og som jeg tidligere har nævnt, er det ved ændringsforslag nr. 21 sikret, at Højesteret også i denne forbindelse bliver sidste og højeste instans. Forvaltningsdomstolsproblemet skal undersøges i en særlig kommission, men det er ved forslaget § 64 sikret, at der kan ske denne udvidelse af adgangen til at få en judicial

prøvelse af uafhængige dommere. Der har i kommissionen været enighed om, at i sådanne forvaltningsdomstole skulle det administrative element ikke blive det afgørende, men et stærkt lægmandselement skulle indpasses, og som alt nævnt har Sø- og Handelsretten været anført som et eksempel på, i hvilken retning vore tanker er gået.

I betænkningens bemærkninger til § 42, folkeafstemningsparagraffen, er der for at fjerne tvivl om, hvorvidt statsministeren kunne tænkes at skulle afgøre, om en lov kan komme ud til folkeafstemning, sagt, at det ikke er statsministeren, men rigsdagens formand, der har denne afgørelse. Disse ord i bemærkningerne sigter naturligvis kun til den parlamentariske procedure, og der ligger selvfølgelig ikke deri, at en urimelig afgørelse i forhold til den enkelte, der bliver forurettet derigennem, er den endelige. Jeg tror iøvrigt ikke, der vil kunne opstå tvivl. Dertil er paragraffens stk. 5, der nævner de love, der ikke kan komme til folkeafstemning, tilstrækkelig præcist affattet.

Lad mig derefter blot gøre et par bemærkninger om de ændringsforslag, der iøvrigt foreligger. De kommunistiske ændringsforslag må jeg anbefale at stemme imod. Det samme gælder de ændringsforslag, der af de ærede medlemmer hr. Hans Conrad Koefoed og hr. Oluf Pedersen er stillet udenfor betænkningen, og ligeledes må jeg for mit eget vedkommende anbefale at stemme imod ændringsforslag nr. 2 i betænkningen gående ud på at ændre betegnelsen for det kommende ettkammer til „folketinget“. Det er mit personlige standpunkt, jeg giver udtryk for. Ordet „rigsdag“ har for mig klang og fylde. Navnet er hævet over gammel strid mellem tingene. „Folketinget“ ville af store dele af befolkningen føles som en halv rigsdag. Jeg tror, man vil være i overensstemmelse med det store flertal af befolkningen, hvis man her i dag beslutter at fastholde den betegnelse, der altid har været forbundet med arbejdet her, nemlig „rigsdagen“. Jeg må derfor anbefale at stemme imod det stillede ændringsforslag.

Med disse bemærkninger skal jeg så iøvrigt anbefale forslag til Danmarks Riges Grundlov og forslag til tronfølgelov.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Til tronfølge-loven har jeg kun enkelte bemærkninger at